

Genesis 33 – in de voetsporen van Jakob 7 – Veranderd leven

- Lezing: Genesis 33

33¹Toen Jakob zag dat Esau met vierhonderd man op hem afkwam, verdeelde hij de kinderen over Lea, Rachel en zijn twee bijvrouwen. ²De bijvrouwen en hun kinderen liet hij vooropgaan, Lea en haar kinderen daarachter, en Rachel en Jozef achteraan. ³Zelf liep hij voor iedereen uit, en terwijl hij zijn broer naderde boog hij zevenmaal diep voorover. ⁴Esau rende hem tegemoet, sloot hem in zijn armen en kuste hem; beiden huilden. ⁵Toen Esau opkeek en de vrouwen en kinderen zag, vroeg hij: 'Wie heb je daar bij je?' Jakob antwoordde: 'Dat zijn de kinderen die God in zijn goedheid aan mij, je dienaar, heeft geschonken.' ⁶Toen kwamen de bijvrouwen met hun kinderen dichterbij, en zij bogen diep. ⁷Daarna kwam Lea met haar kinderen, en ook zij bogen diep. Ten slotte kwamen Jozef en Rachel, die eveneens diep bogen. ⁸'En wat is de bedoeling van die hele schare die ik ben tegengekomen?' vroeg Esau. Jakob antwoordde: 'Die was bedoeld om mijn heer gunstig te stemmen.' ⁹Maar Esau zei: 'Ik bezit genoeg, broer, houd jij maar wat je hebt.' ¹⁰'Nee,' zei Jakob, 'als je mij goedgezind bent, neem dat geschenk dan alsjeblieft van mij aan, want oog in oog staan met jou is niets anders dan oog in oog staan met God, en toch ontvang je mij welwillend. ¹¹Neem toch aan wat ik je heb laten brengen en waarmee God mij heeft gezegend, want God is mij goedgezind geweest en ik heb alles.' Omdat hij bleef aandringen nam Esau het aan.

¹²Hierna zei Esau: 'Laten we verdergaan, ik zal je vergezellen.' ¹³Maar Jakob antwoordde: 'Mijn heer weet hoe zwak kinderen zijn, en ik heb de zorg voor zogende schapen, geiten en runderen. Als die ook maar één dag worden opgejaagd, gaan ze allemaal dood. ¹⁴Laat mijn heer toch voor zijn dienaar uit trekken, dan zal ik hem op mijn gemak naar Seir volgen en mij aanpassen aan het tempo van het vee dat ik bij me heb en aan dat van de kinderen.' ¹⁵Esau zei: 'Laat me dan tenminste een paar van mijn mannen bij je achterlaten.' Maar Jakob sloeg dat af: 'Waarom al die moeite? Het is mij voldoende dat mijn heer mij goedgezind is.'

¹⁶Diezelfde dag nog keerde Esau terug naar Seir. ¹⁷Jakob echter reisde naar Sukkot en bouwde er een huis. Ook maakte hij hutten voor zijn vee; vandaar dat die plaats Sukkot heet.

¹⁸Op zijn tocht vanuit Paddan-Aram kwam Jakob ook in Sichem, een stad in Kanaän. Toen hij daar behouden aangekomen was, sloeg hij ten oosten van die stad zijn kamp op. ¹⁹Het stuk land waarop zijn tenten stonden, kocht hij voor honderd kesita van de zonen van Chamor, van wie Sichem er een was. ²⁰Hij richtte daar een altaar op, dat hij 'El is de God van Israël' noemde.

Preek

Lieve mensen,

Het zijn de donkere dagen voor kerst. En we verlangen naar licht. Je ziet dat ook in alle kerstverlichting waar mensen hun huis mee versieren. We zijn niet zo aangelegd op het donker. Ondanks de knusheid en huiselijkheid van deze tijd van het jaar kan ik niet wachten tot de dagen weer langer worden. Tot het weer lichter wordt in ons leven. In deze wereld.

Jakob heeft ook een tijd van donkerte meegemaakt. Toen hij op de vlucht sloeg voor Esau. Toen stond er nadrukkelijk:

Slide ¹¹Op zijn tocht kwam hij bij een plaats waar hij bleef overnachten omdat de zon al was ondergegaan (Genesis 28)

Ik heb toen verteld dat dat een nutteloze mededeling is. Tenzij die op iets doelt. En dat zie je als Jakob na zo'n 20 jaar terugkeert in het aan hem beloofde land. Want stond er, na het gevecht met God in ons vorige hoofdstuk:

Slide ³²Zodra hij bij Penuel was overgestoken, ging de zon over hem op. Jakob liep mank. (Genesis 32)

Hij bereikt het beloofde land. Het licht keert terug in zijn leven.

Verlangen naar licht. Dat is in adventstijd wel een ding. De lofzang van Zacharias, de vader van Johannes de Doper, gaat door ook over. Hij zingt:

Slide ⁷⁸Dankzij de liefdevolle barmhartigheid van onze God
zal het stralende licht uit de hemel zich over ons ontfermen
⁷⁹en schijnen over allen die in duisternis verkeren,
in de schaduw van de dood,
zodat we onze voeten kunnen zetten op de weg van de vrede.'
(Lucas 1)

Dit is wat Jakob ook overkomt. Hij heeft in het donker gevochten met God. En God heeft hem gezegend. Zijn barmhartigheid laten zien. Dat verandert Jakobs leven. Eindelijk krijgt hij het een beetje door.

Marten gaf dat vorige week ook al heel mooi aan. Als je een veranderd leven wil. Dan begint dat bij die barmhartigheid van God. Niet bij jouw eigen intenties of inspanningen. Je moet het niet hebben van je eigen goedheid. Je leven verandert door Gods barmhartige aanwezigheid. Juist ontspannen en veilig. Je wordt niet afgerekend.

Dat geldt ook voor Jakob. In deze preek zal ik vier dingen aanwijzen waarin iets blijkt van zijn veranderde leven.*

Slide Verzoening

Het woordje 'broer' uit de mond van Esau is heel bijzonder. Nog meer bijzonder is wat hij zegt: *'ik bezit genoeg, broer, houd jij maar wat je hebt.'* Impliciet zegt hij hier: ik gun je je zegen. Ik kom niets tekort. Dus al die geschenken, ik hoef ze niet!

De oude Jakob, zoals we hem kenden, zou hier graag genoeg mee hebben genomen. Hij haalde van alles naar zich toe. De graaicultuur is zo'n beetje door hem uitgevonden. Maar nee, niet alleen Esau heeft een ontwikkeling doorgemaakt. Jakob ook. Want hij zegt letterlijk als antwoord: neem mijn zegen (vers 11) God is mij goedgezind geweest. Barmhartig, genadig. Neem toch mijn zegen.

Eindelijk is Jakob gezegend. En is het niet domweg succes. Eindelijk wil hij er van delen. Esau laat Jakob de zegen. Hij is van jou. En Jakob wil er meteen het goede mee doen: deel toch in mijn zegen, Esau. En Esau neemt die zegen uiteindelijk aan.

Het is taal van verzoening, die Jakob hier spreekt. Esau ook trouwens. Maar dat hoort bij een veranderd leven. Dat je uit bent op verzoening. Dat je uit bent op vrede. Het is nogal wat, wat we hier lezen. Nog steeds is de plek waar zij in onze tekst zijn een brandhaard van conflicten. Je vraagt je af: is er een uitweg? Alleen als je gedragen wordt door barmhartigheid. Dan wil je delen in de zegen. Jakobs leven is veranderd. Van graaier naar gever.

Slide Tevredenheid

Een ander moment uit de conversatie: Esau zegt 'ik bezit genoeg'. Jakob antwoordt daarop: 'ik heb alles'. Het lijkt een beetje overtoepen. Maar dan op een positieve manier. Jakob duidt zijn leven tot nu toe. God is mij goedgezind geweest. Genade is voor mij genoeg. Daarmee bezit ik alles. Dat is echt een geloofsuitspraak.

Het is wat Paulus later heeft moeten leren. Die tekst die we ook al lasen op Eeuwigheidszondag. Dat Gods genade voor hem genoeg is. Het is ook de les die Jezus ons wil leren in de Bergrede:

Slide ³¹Vraag je dus niet bezorgd af: Wat zullen we eten? of: Wat zullen we drinken? of: Waarmee zullen we ons kleden? – ³²dat zijn allemaal dingen die de heidenen najagen. Jullie hemelse Vader weet wel dat jullie dat alles nodig hebben. ³³Zoek liever eerst het koninkrijk van God en zijn gerechtigheid, dan zullen al die andere dingen je erbij gegeven worden. (Matteüs 6)

Je mag leven van Gods zorg. Zijn barmhartigheid, die je niet voor jezelf kan houden. Als je zo leeft, dan wordt al het andere relatief. Niet onbelangrijk, maar relatief. Want je hebt alles al als je leeft van Gods genade. Dan is wat je daarbovenop krijgt een bonus. Die tevredenheid, die heeft Jakob blijkbaar geleerd.

Slide Tederheid

Jakob laat ook prachtig zien dat hij oog heeft voor de kwetsbaren in zijn kring. Vlak hiervoor nog had hij de hele familie en zijn vee als een malle opgejaagd. Om een zo groot mogelijke voorsprong te krijgen op Laban. Zoals hij altijd al drammen zijn eigen zin doordreef. Maar nu Esau aanbiedt om hem te vergezellen slaat hij dat aanbod af. Hij wil in zijn eigen tempo voort. En dat tempo stemt hij af op de langzaamsten en kwetsbaarsten.

Zo is het als mensen leven van barmhartigheid. Je hoeft niet genadeloos je eigen tempo en je eigen wil op te leggen aan de mensen om je heen. Nee, je hebt oog voor wat zwak is en voor wie het tempo niet kan volgen. Je ziet je medemens echt en past je eigenbelang aan aan dat van hem of haar.

Esau wil ook nog eens naar Seir. Dat is een gebergte en de betekenis is 'harig' of 'ruig'. Precies land waar Esau zich thuis voelt. Maar Jakob vindt dat niet een geschikte plaats voor zijn gevolg. Hij zoekt vlakker land voor zijn vee. Daar maakt hij hutten van takken om in te wonen. Sukkot. Loofhuttenoord. Richting het beloofde land.

Slide God en je naaste

Ik wil nog aandacht vragen voor een bijzondere zin. **Vers 10** (*voorlezen*) In je naaste God zelf zien. Eigenlijk zegt Jakob: of ik nu tegenover een mens sta – mijn broer Esau – of tegenover God. Ik moet me hetzelfde gedragen. Het moet niet uitmaken. Ik moet een mens uit één stuk zijn.

Het is een prachtige gedachte, die Jezus bijvoorbeeld in Matteüs 25 oppakt. Als je een naakte kleedt, een gevangene bezoekt enzovoort. Dan doe je dat aan Mij zelf, zegt Jezus. En in zijn samenvatting van de geboden zie je het ook. God liefhebben boven alles. Daaraan gelijk is: je naaste liefhebben als jezelf. Liefde voor God en je naaste liggen in lijn. Het kan niet zo zijn dat je God liefhebt, maar je naaste haat, schrijft Jakobus in zijn brief. Het is een kenmerk van veranderd leven dat God en je naaste dicht tegen elkaar aan komen te liggen. Je moet ze liefhebben. Omdat jij ook van genade leeft.

...

Zo ziet het veranderde leven van Jakob er dus uit. En eigenlijk is dat bizar. Want dit *was* zijn leven: hij wilde als God zijn. Alles naar zijn hand zetten. Regie in zijn leven tot in de kleinste details. Controle, zelfs op het manipulatieve af. Hij stond aan het roer. Het is als de eerste zonde. Als God willen zijn.

Nu hij dat loslaat, nu begint hij *werkelijk* op God te lijken. Op Jezus te lijken. In zijn verzoening, tevredenheid en tederheid. In zijn liefde voor God en zijn naaste. Dat gebeurt als je leeft van barmhartigheid. Dan ga je steeds meer op Jezus lijken. Die volmaakt barmhartig was.

Lieve mensen, in deze donkere tijd kun je verlangen naar licht. Met Kerst vieren we dat dat licht over ons opgaat. God zoekt ons op in zijn barmhartigheid om ons te verlossen van het duister. Daarmee wil God ons licht geven in ons leven. Ik hoop en bid dat dat je leven verandert. Zoals bij Jakob. Zodat je steeds meer gaat lijken op Jezus.

Amen

*Ik heb voor deze verdeling voor een groot deel dankbaar gebruik gemaakt van het boekje van Wim Rietkerk